

APUS RY:N RAPORTTEJA 1 | 2018

Hyvinkään Knehtilän luomutilan lunnustoselvitys 2017

Petri Sola
Jukka Tanner

Keski- ja Pohjois-Uudenmaan lintuharrastajat Apus ry.

KESKI- JA POHJOIS-UUDENMAAN LINTUHARRASTAJAT APUS RY. 1 | 2018

Kannen kuva: Knehtilän talouskeskus. © Jukka Tanner

ISBN 978-952-68657-2-0

978-952-68657-2-0

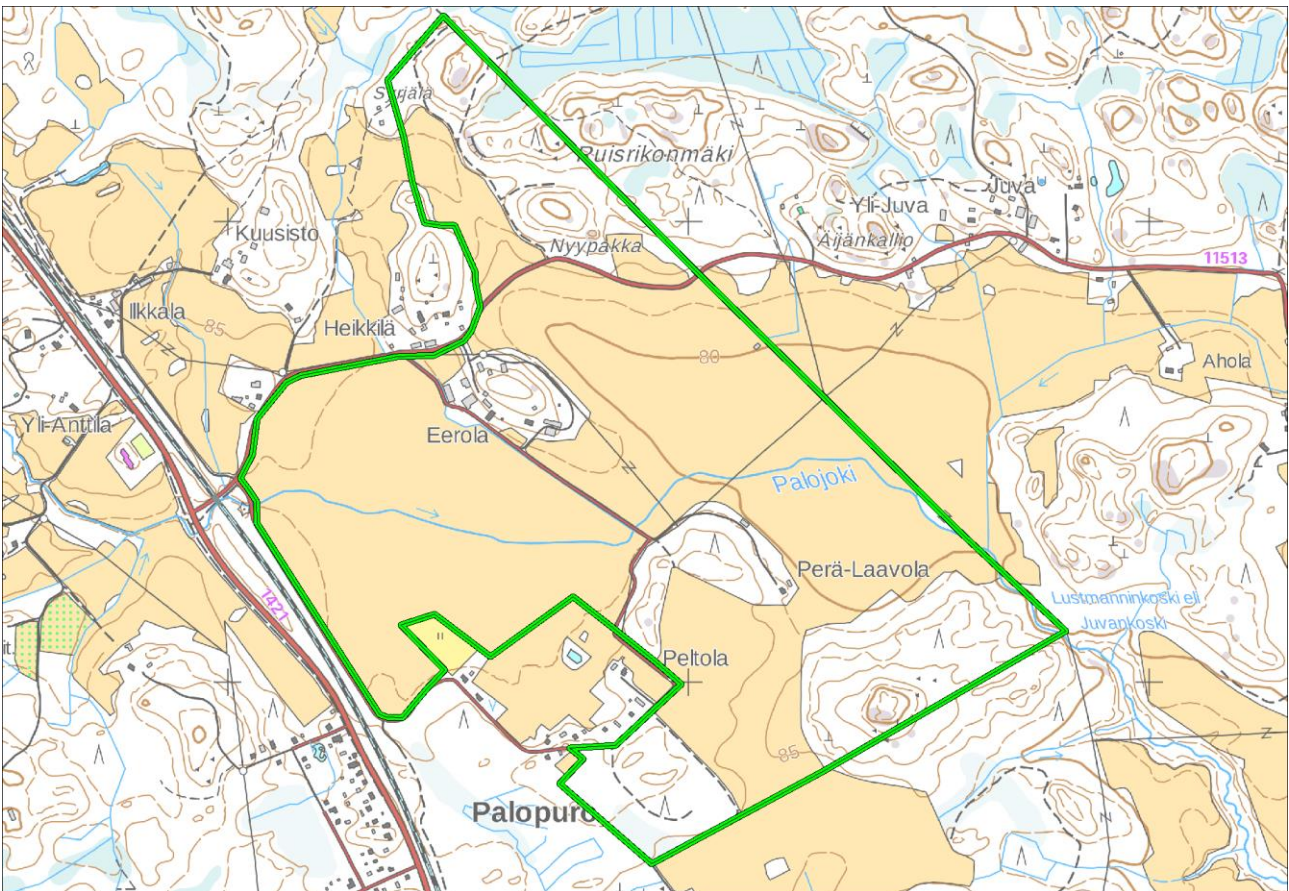
SISÄLLYS

1 Johdanto.....	3
2 Tutkimusalue- ja menetelmät.....	4
2.1 Tutkimusalueen kuvaus.....	4
2.2 Linnustokartoituksen suoritus.....	5
3 Tulokset	5
4 Johtopäätökset.....	7
Lähteet.....	8
Liitteet.....	9

1 Johdanto

Knehtilän luomutila sijaitsee Hyvinkään Palopurolla, vain muutama kilometri Hyvinkään keskustasta kaakon suuntaan. Tilalla on panostettu voimakkaasti luonnonmukaiseen tuotantoon ja kiertotalouteen. Tästä osoituksena Knehtilän tila palkittiin vuonna 2015 Itämeren ympäristöystävällisimpänä maatilana (WWF 2015). Tilan pellot ovat olleet luomuviljelyn piirissä useita vuosia. Tila on osa ns. Palopuron agroekologista symbioosia (2015-2017), joka on luomuyrittäjien yhteistyöverkosto (Koppelmäki 2015). Hankkeen tavoitteena on kehittää ravinne- ja energiaomavarainen toimintamalli tehokkaan kierrätyksen avulla. Toimintamalliin kuuluu luomutuotannon lisäksi leipomo- ja biokaasuyrittäjyyttä.

Knehtilän tilan aloitteesta Keski- ja Pohjois-Uudenmaan Lintuharrastajat Apus ry organisoivat linnustokartoituksen tilan maille. Taluskeskuksen lisäksi kartoitettiin Palojoen halkoma peltoalue ja osa ympäröivästä metsistä. Kartoitus kohdistettiin pesivään linnustoon ja suoritettiin kartoituslaskennoilla. Kartoituksen maastotyöt suoritti Jukka Tanner ja raportoinnista vastasi Petri Sola.

Kuva 1. Knehtilän tilan linnustotutkimusalue 2017. Tutkittu alue on rajattu vihreällä. Taluskeskus on Eerola. © MML.

2 Tutkimusalue- ja menetelmät

2.1 Tutkimusalueen kuvaus

Tutkimusalueen pinta-ala on noin 140 hehtaaria. Siitä luomuviljeltyä peltoa on 99 hehtaaria ja metsää 37 hehtaaria. Pelloilla viljellään viljaa ja nurmea. Metsät ovat talouskäytössä ja pääosin havupuuvaltaisia nuoria tai varttuneita kasvatusmetsiä. Talouskeskuksen pinta-ala on noin 4 hehtaaria. Palojoki kulkee peltoaukean halki, joen vartta on tutkimusalueella noin 1,7 km.

Kuva 1. Knehtilän tila ympäröivine peltoineen ja metsineen ilmasta kuvattuna 16.6.2017. © Jukka Tanner

2.2 Linnustokartoituksen suoritus

Tutkimusalueen pesimälinnusto selvitettiin kartoitusmenetelmällä soveltaen maalintujen kartoituslaskentaohjeita (Koskimies & Väisänen 1988). Jukka Tanner suoritti laskennat neljänä aamuna:

4.4.2017 klo 06.00 - 08.30

17.4.2017 klo 06.15 - 09.00

31.5.2017 klo 03.00 - 08.30

12.6.2017 klo 03.25 - 08.50

Laskennoissa tutkimusalue kuljettiin jalkaisin tarkoin läpi merkiten havainnot karttasuurenokselle. Saman lajin yhtäaikaishavaintoihin kiinnitettiin erityistä huomiota kokonaisparimääräarvion luotettavuuden parantamiseksi. Neljän kartoitusaamun lisäksi alueelle tehtiin 15.3.2017 pöllökuuntelu ja kartoitusten ulkopuolisia havaintoja saatiin laskijan suorittamien lintujen rengastusretkien yhteydessä kesän aikana.

3 Tulokset

Laskennoissa havaittiin kaikkiaan 54 lintulajia, joista 42 lajin tulkittiin joko pesivän, pitävän pysyvää reviiriä tai ruokailevan säännöllisesti tutkimusalueen sisäpuolella (taulukko 1). Reviirejä löydettiin yhteensä 251, joista 194 sijaitsi alueen sisäpuolella. Reviirien sijainnit on esitetty liitteissä, lukuun ottamatta lehtopöllöä ja tuulihaukkaa, joiden reviirien tarkkoja sijainteja ei julkisteta suojelusyistä.

Laskennoissa havaittiin taulukossa 1 mainittujen lajien lisäksi sinisorsia, naurulokkeja, kalalokkeja ja harmaalokkeja, mutta näiden tulkittiin käyttävän aluetta ruokailuun vain satunnaisesti ja pesivän alueen ulkopuolella. Lisäksi havaittiin metsähanhia, isokoskeloita ja ampuhaukka, joiden tulkittiin olevan selkeästi muuttomatalla.

Taulukko 1. Knehtilän tilan tutkimusalueen pesimälinnut linnustotutkimuksessa 2017 reviirimäärineen. Myös alueen ulkopuolelle tulkitut reviirit on merkitty taulukkoon.

Laji	reviirejä alueen sisäpuolella	reviirejä alueen ulkopuolella	reviirejä yhteensä
laulujoutsen	0	1	1
teeri	2	5	7
fasaani	1	1	2
tuulihaukka	2	0	2
kurki	1	0	1
töyhtöhyyppä	11	3	14
kuovi	1	1	2
kesykyyhky	9	0	9
uuttukyyhky	0	1	1
sepelkyyhky	5	2	7
käki	1	2	3
lehtopöllö	0	1	1
käpytikka	1	0	1
kiuru	9	1	10
niittykirvinen	3	0	3
metsäkirvinen	4	0	4
västäräkki	6	1	7
rautiainen	1	0	1
punarinta	6	1	7
pensastasku	2	0	2
laulurastas	8	1	9
punakylkirastas	8	0	8
kulorastas	0	1	1
räkättirastas	11	2	13
mustarastas	6	2	8
lehtokerttu	5	0	5
mustapääkerttu	2	0	2
pensaskerttu	5	1	6
ruokokerttunen	2	0	2
viitakerttunen	1	0	1
pajulintu	8	1	9
tiltalti	1	0	1
kirjosieppo	6	1	7
talitiainen	9	1	10
sinitiainen	5	0	5
harakka	4	0	4
närhi	1	0	1

Laji	reviirejä alueen sisäpuolella	reviirejä alueen ulkopuolella	reviirejä yhteensä
naakka	6	2	8
varis	5	1	6
korppi	0	1	1
kottarainen	1	10	11
varpunen	1	0	1
pikkuvarpunen	6	4	10
peippo	11	6	17
tikli	2	1	3
viherpeippo	1	0	1
keltasirkku	14	2	16
Yhteensä	194	57	251

4 Johtopäätökset

Knehtilän tilan linnusto edustaa lajistoltaan melko tyypillistä eteläsuomalaista maalaismaisemaa. Peltoaukean melko suuresta pinta-alasta johtuen se sopii hyvin pesimäympäristöksi paljon avointa tilaa vaativille lajeille kuten kuoville, töyhtöhyypälle, tuulihaukalle, kiurulle ja niittykirviselle. Lajit hyötyvät tilan monipuolisesta viljelykasvivalikoimasta, erityisesti nurmipeitteisyydestä. Niukasti alueen ulkopuolella pesivä kottaraisyhdyskunta käyttää tilan peltoja ravinnonetsintäpaikkana.

Palojoen varsi suojakaistoineen ja pensaineen tarjoaa hyviä pesimä- ja laulupaikkoja usealle lajille, kuten ruokokerttuselle, pensastaskulle ja pensaskertulle. Lisäksi avomaalla pesivien lajien poikaset voivat hakea suojaa ja ravintoa joen varresta. Myös muuttomatalla levähtävät lajit käyttävät jokivartta hyödykseen.

Tilan peltoja viljellään luonnonmukaisin menetelmin. Koska kemiallisia torjunta-aineita ei käytetä, alueen rikkakasvi- ja hyönteislajisto lienee tavanomaisesti viljelyä peltoa monipuolisempi. Tämä tarkoittaa lähes kaikille lintulajeille parempia ravinnonhankintamahdollisuuksia niin pesimäkaudella kuin sen ulkopuolellakin. Tämän selvityksen puitteissa yksityiskohtaisempaan vertailuun ei kuitenkaan ole mahdollisuuksia.

Linnuston näkökulmasta luonnonmukaisen viljelyn etuna tavanomaiseen viljelyyn verrattuna on torjunta-aineiden käyttökiellon lisäksi luomupeltojen useimmiten monipuolinen viljelykierto. Lähes kaikki lajit hyötyvät nurmipeitteisyydestä, joka tarjoaa suojaa ja pesimäpaikkoja jo varhain keväällä.

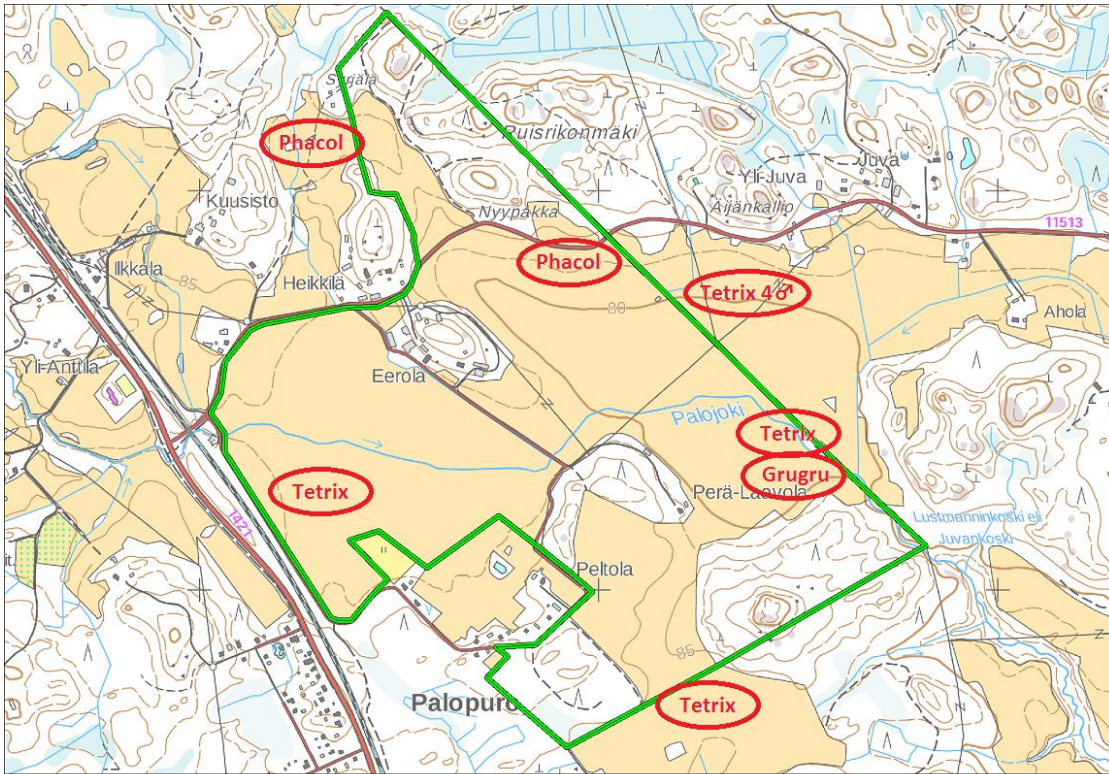
LÄHTEET

Koppelmäki, K. 2015. Palopuron agroekologinen symbioosi.
<https://blogs.helsinki.fi/palopuronsymbioosi/> Viitattu 19.4.2018.

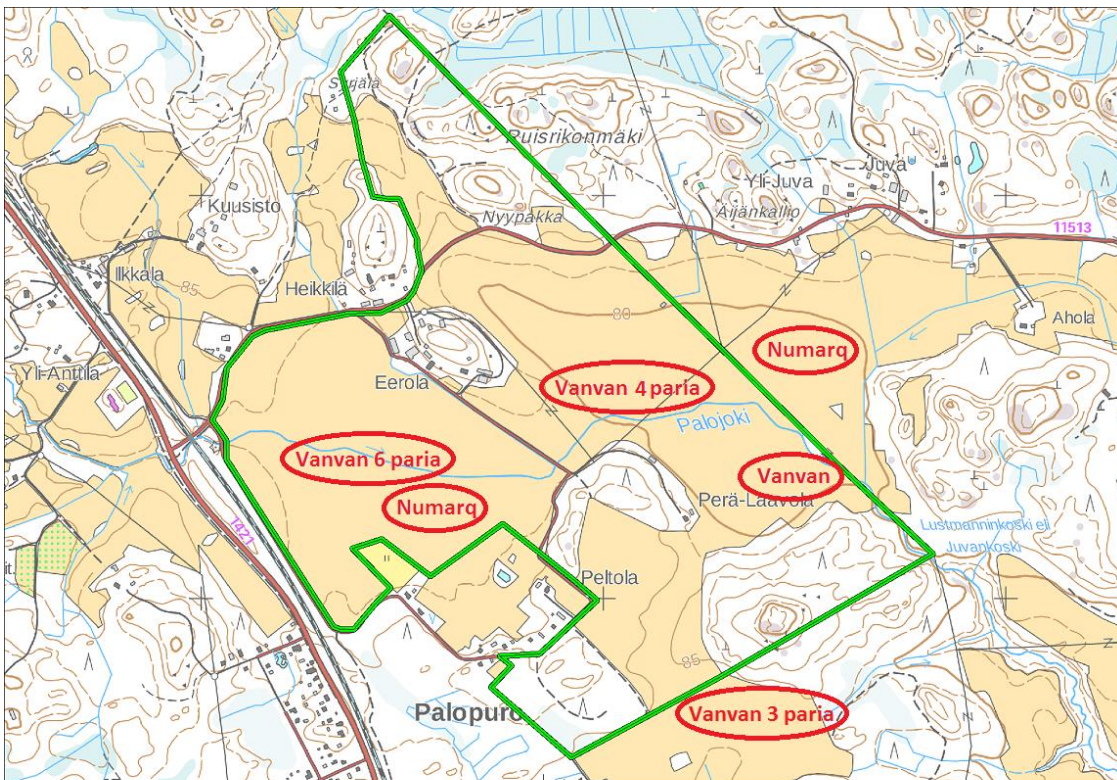
Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988. Linnustoseurannan havainnointiohjeet. 2., uusittu painos. Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

WWF Suomi. 2015. Vuoden ympäristöystävällisin tila palkittiin Hyvinkäällä.
<https://wwf.fi/wwf-suomi/viestinta/uutiset-ja-tiedotteet/Vuoden-ymparistoystavallisin-maatila-palkittiin-Hyvinkaalla-2473.a> Viitattu 19.4.2018.

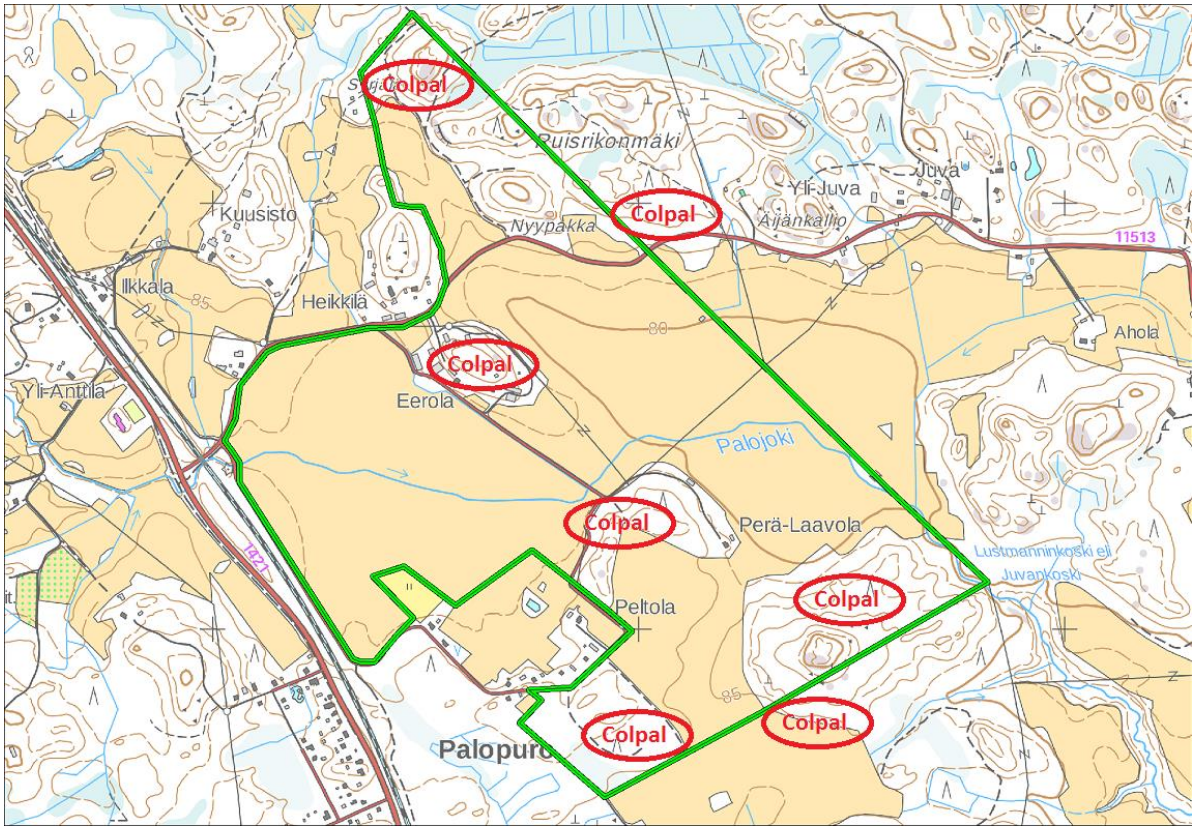
LIITTEET

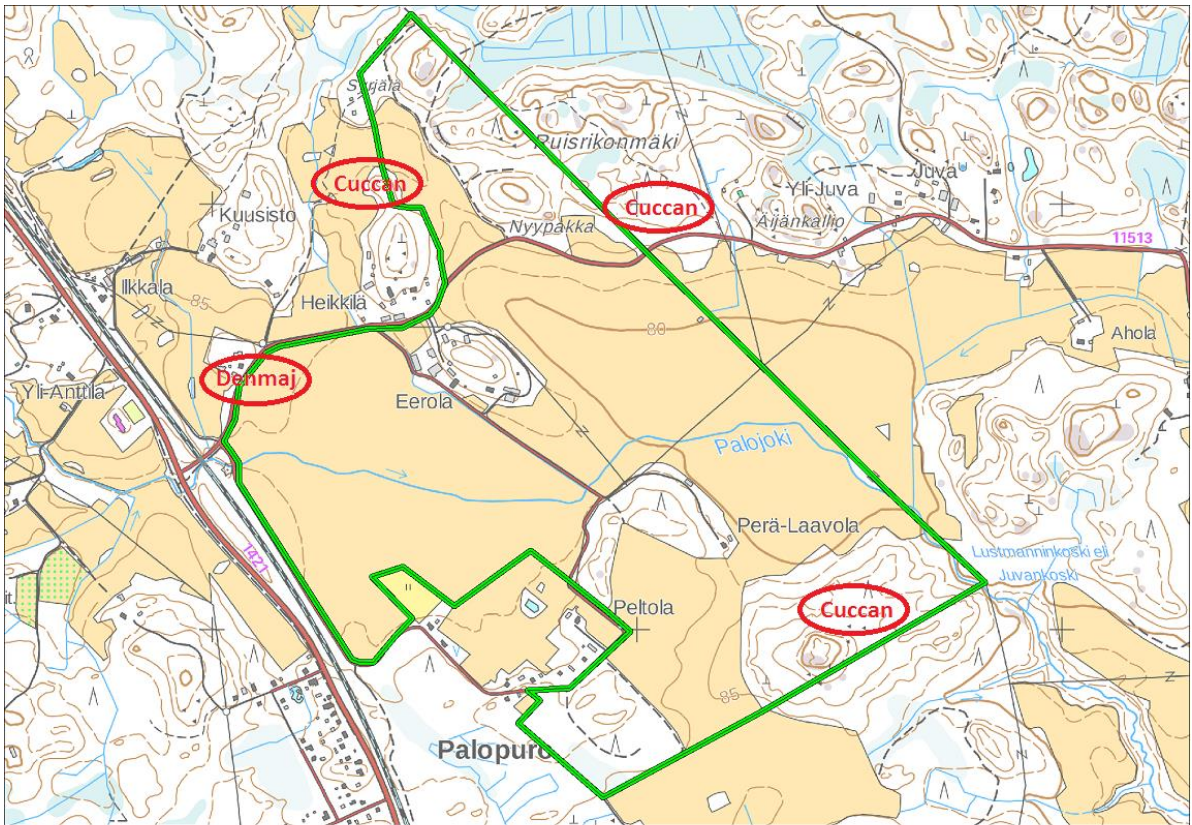
Tetrrix = teeri Phacol = fasaani Grugru = kurki

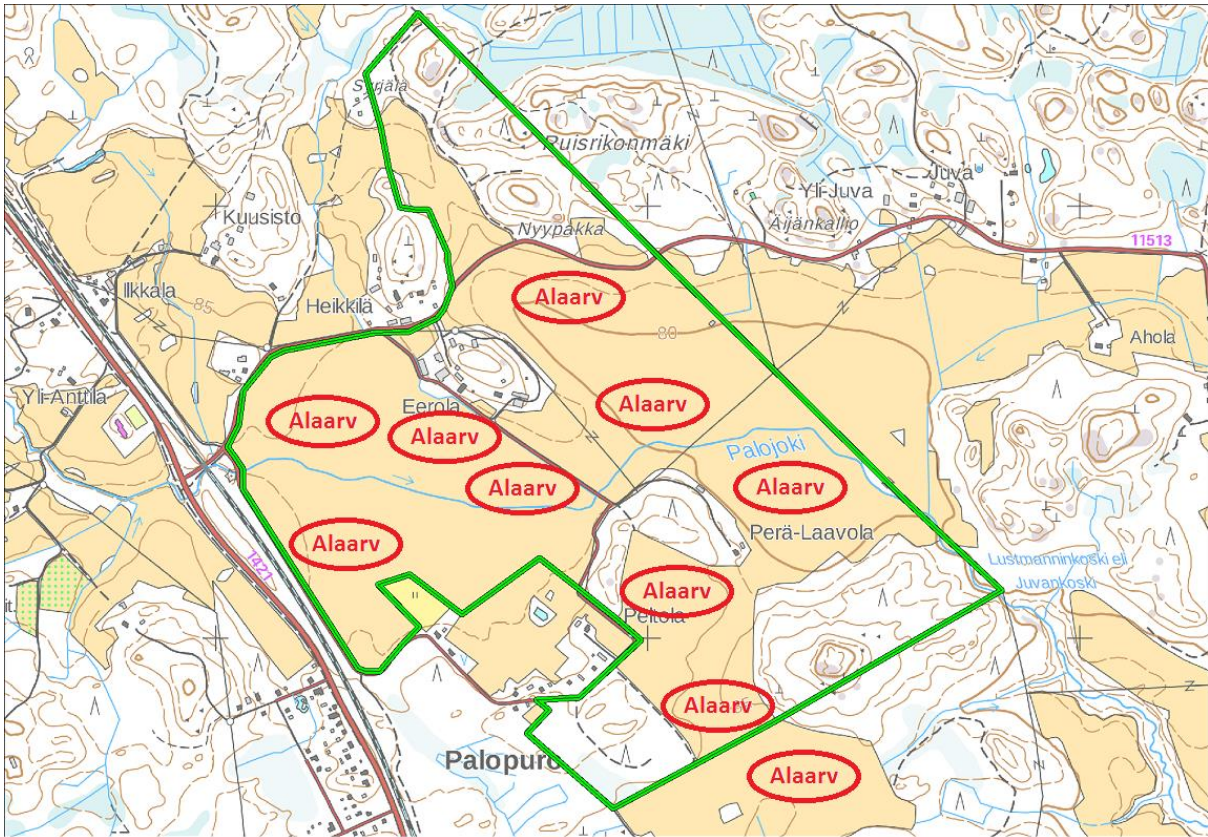
Vanvan = töyhtöhyppä Numarq = kuovi

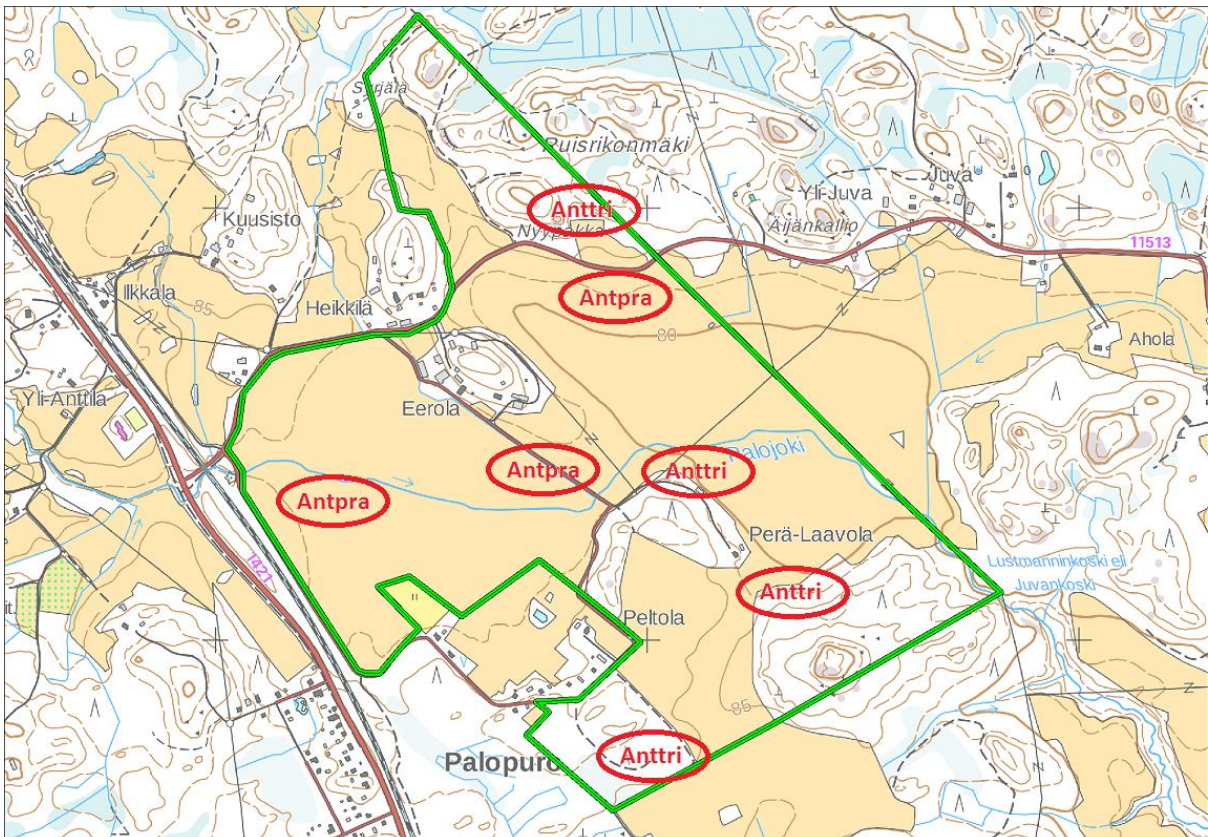
Colpal = sepelkyyhky

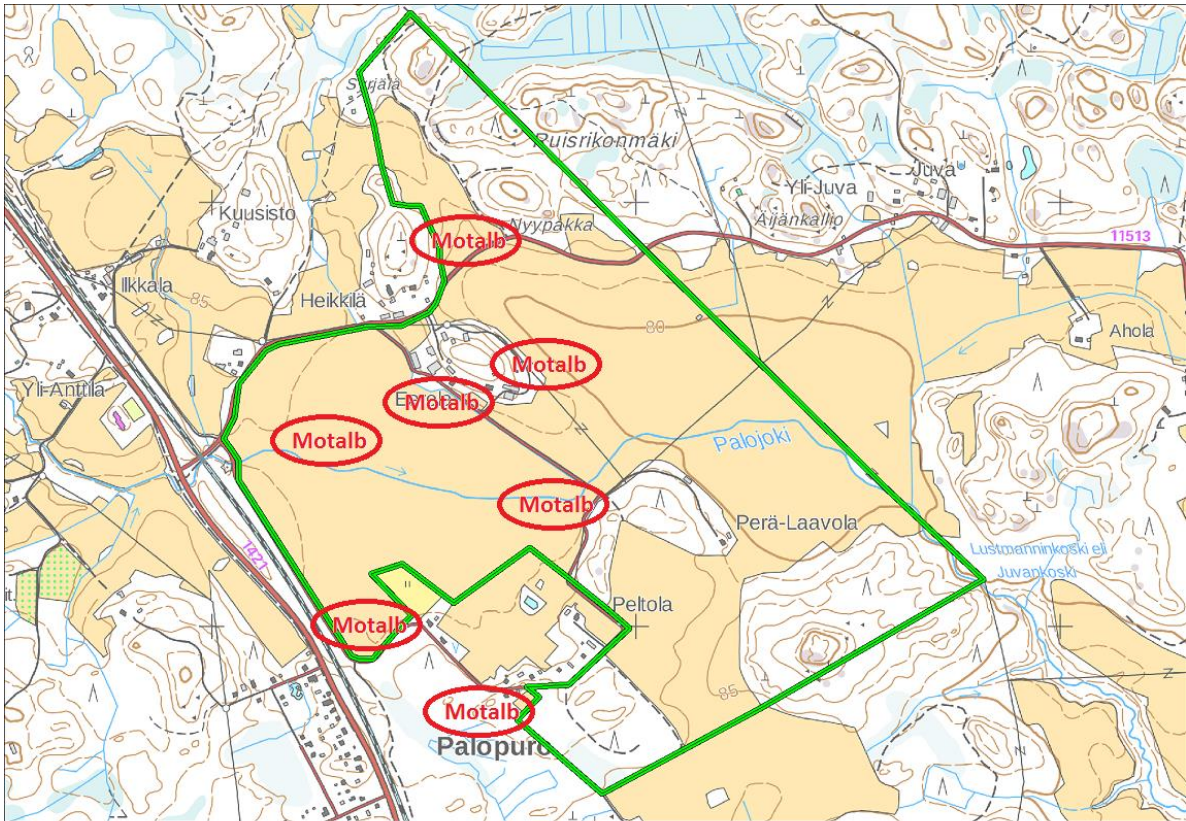
Cuccan = käki **Denmaj** = käpytikka

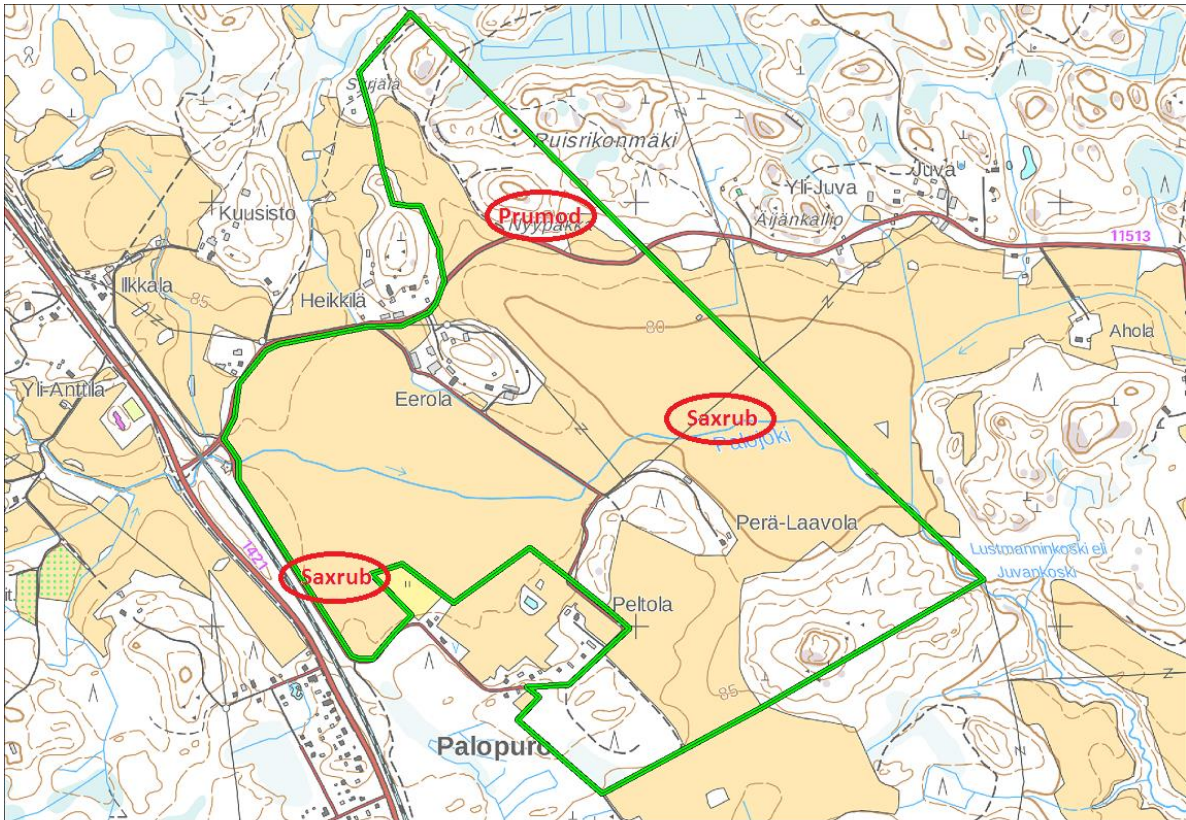
Alaarv = kiuru

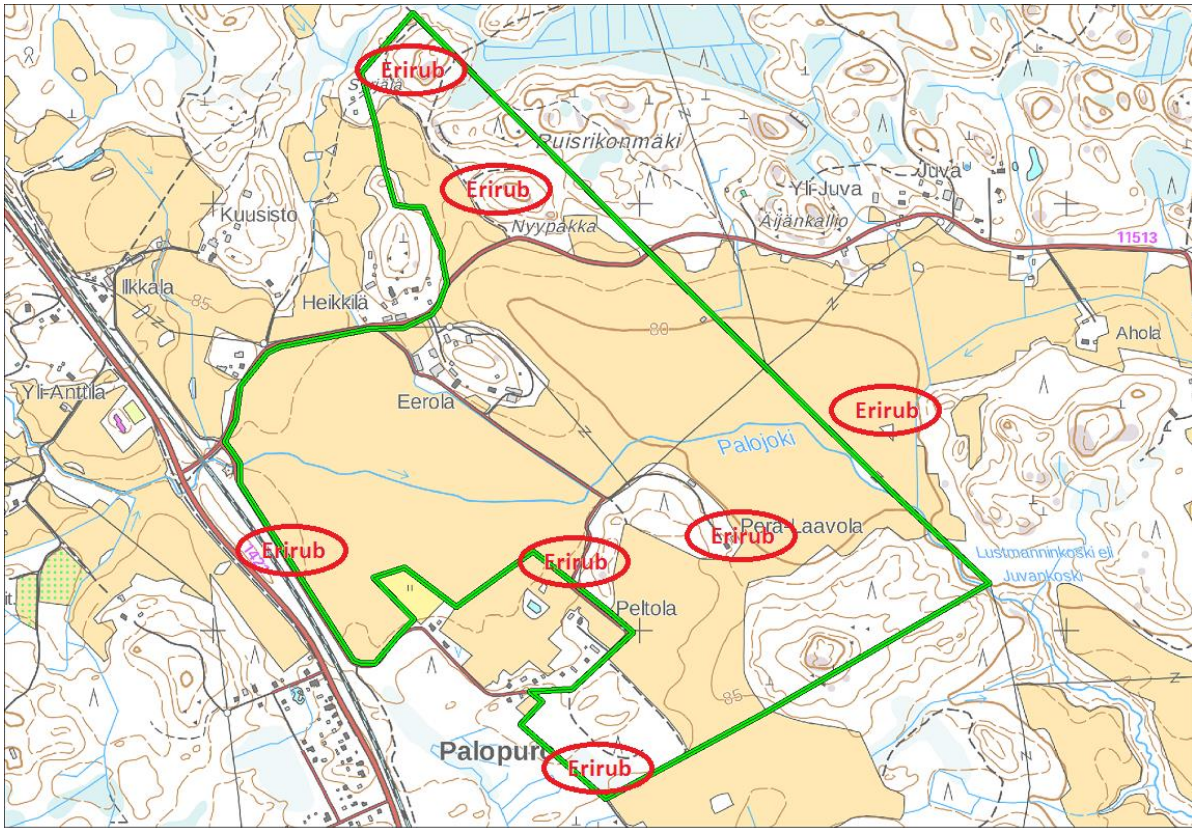
Anttri = metsäkirvinen **Antpra** = niittykirvinen

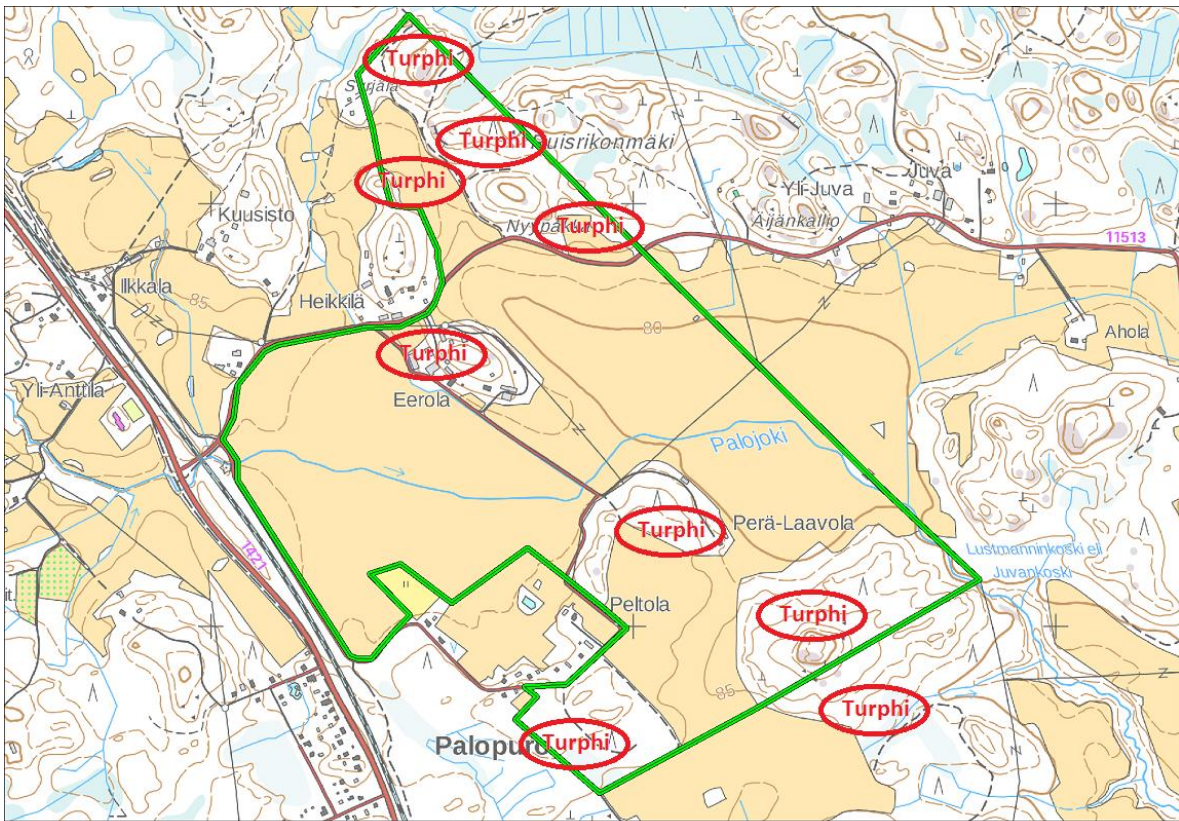
Motalb = västäräkki

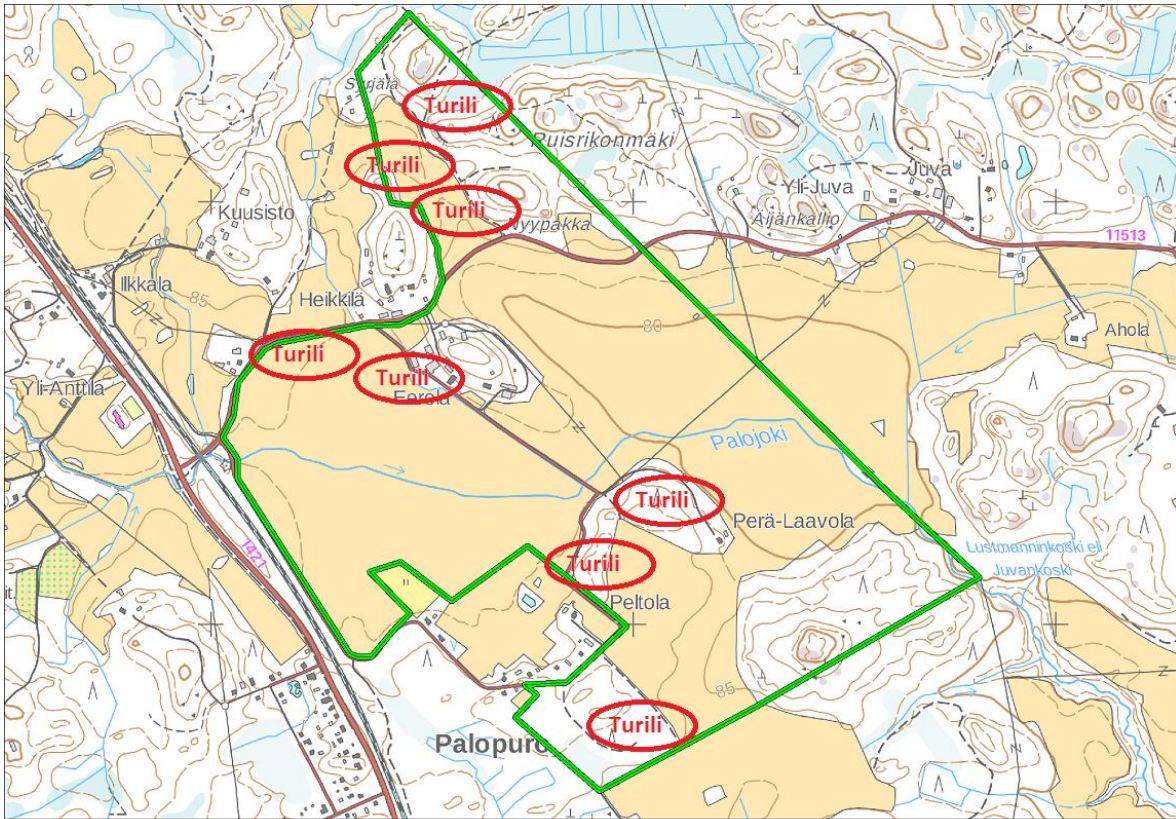
Prumod = rautiainen **Saxrub** = pensastasku

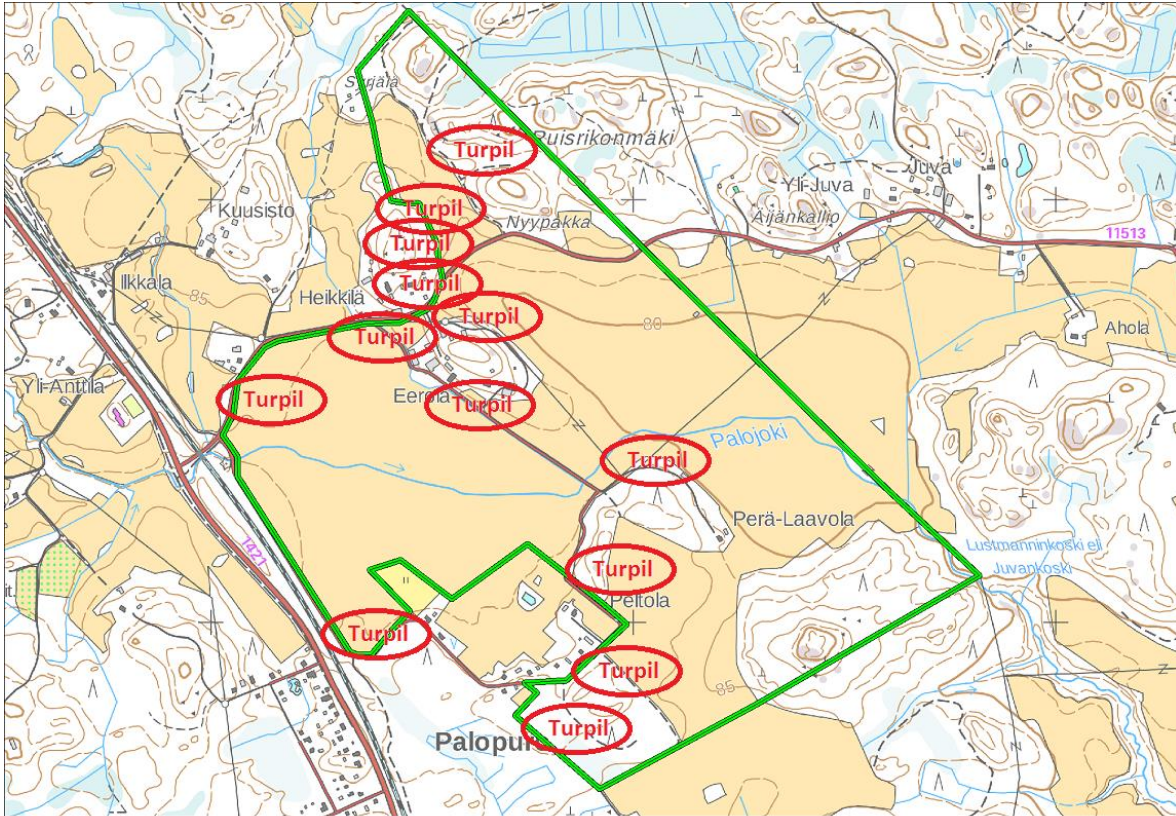
Erirub = punarinta

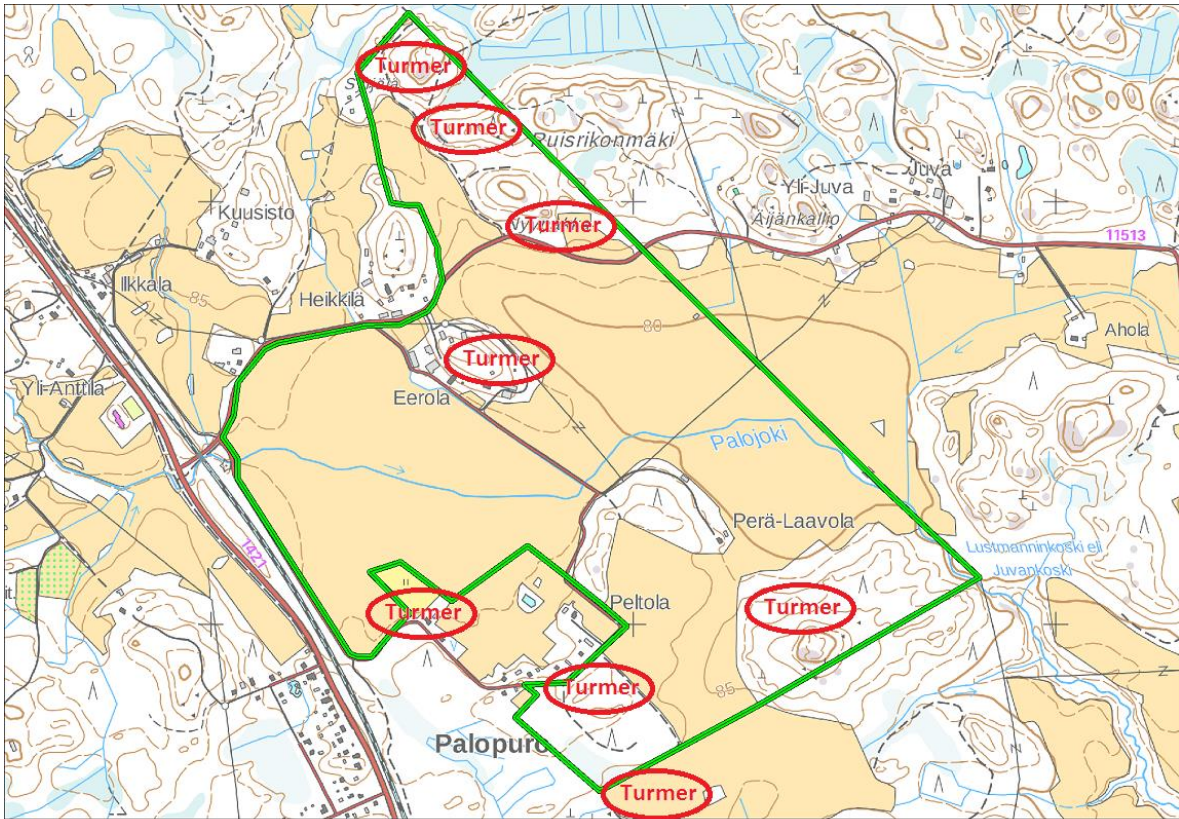
Turphi = laulurastas

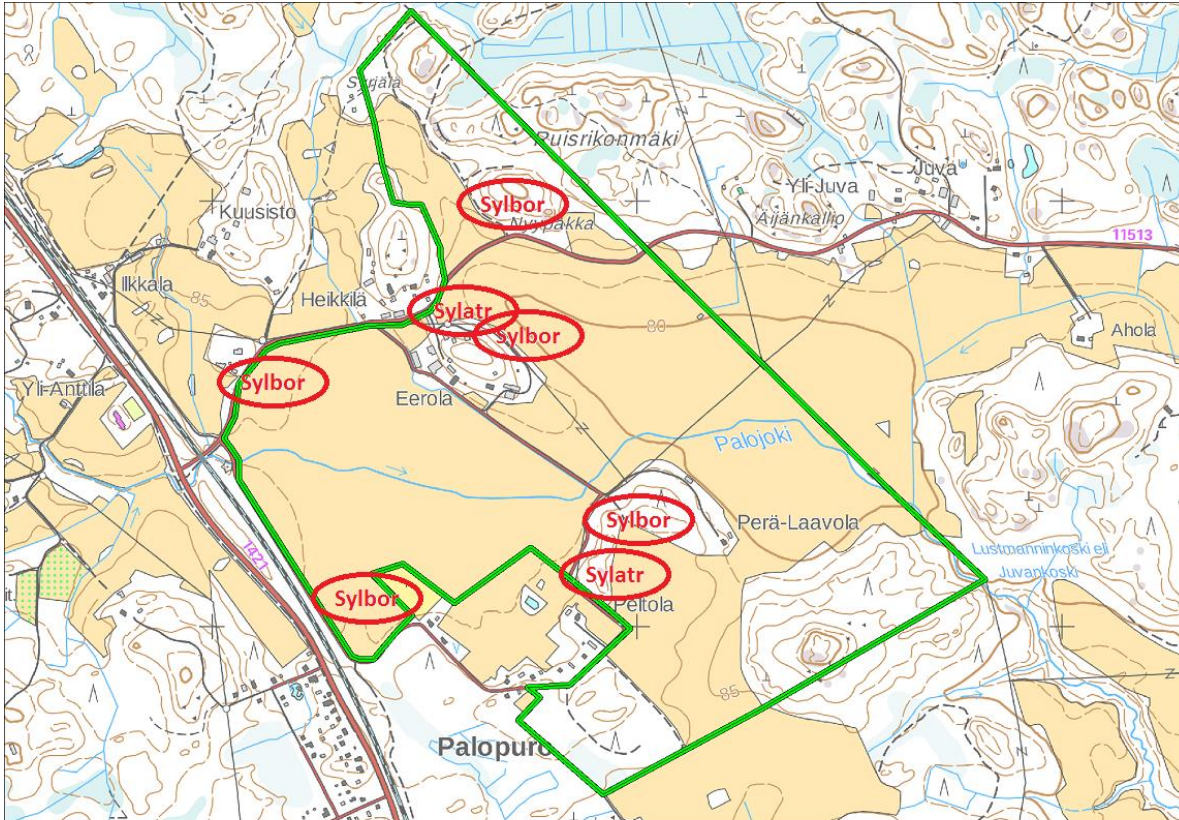
Turili = punakylkirastas

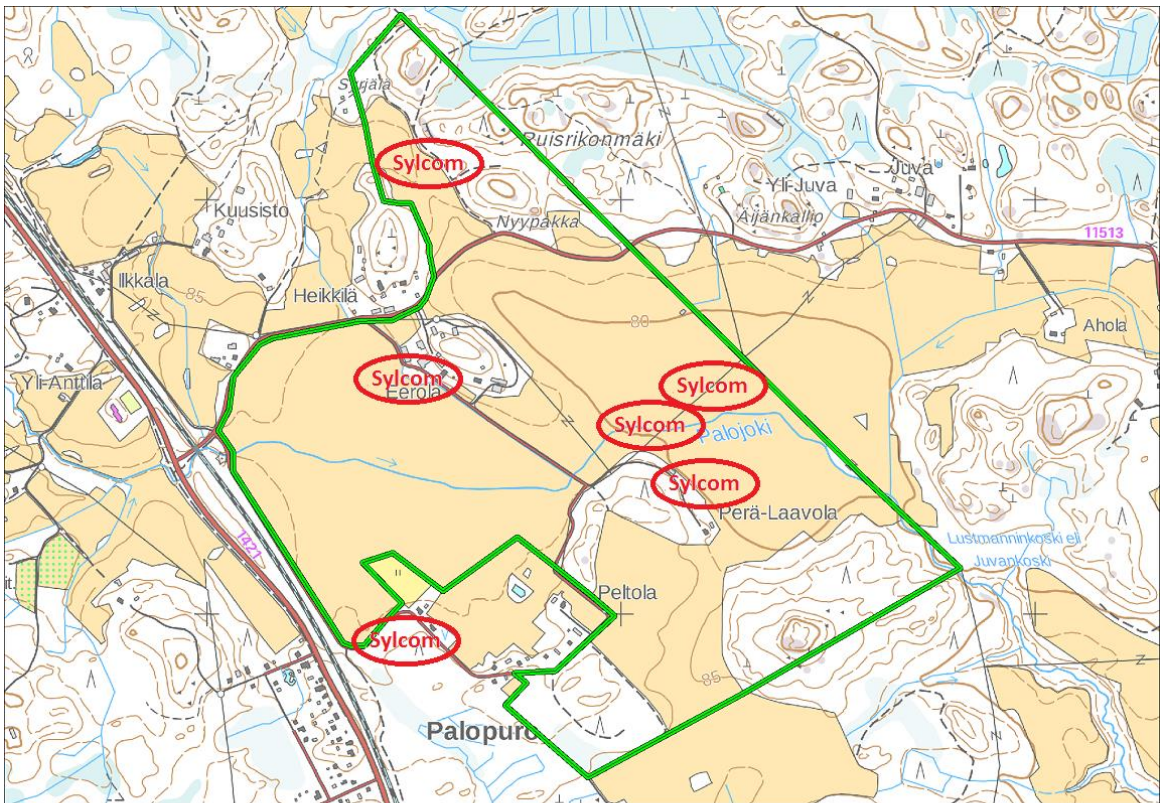
Turpil = räkättirastas

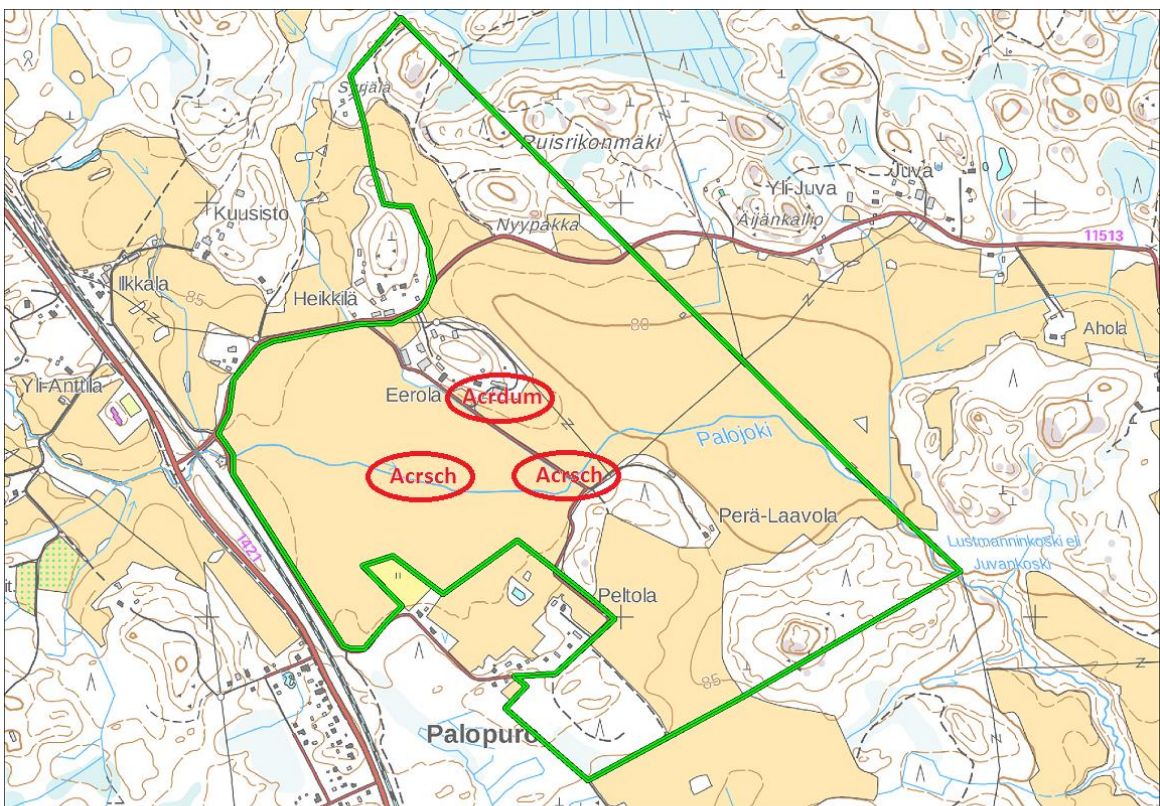
Turmer = mustarastas

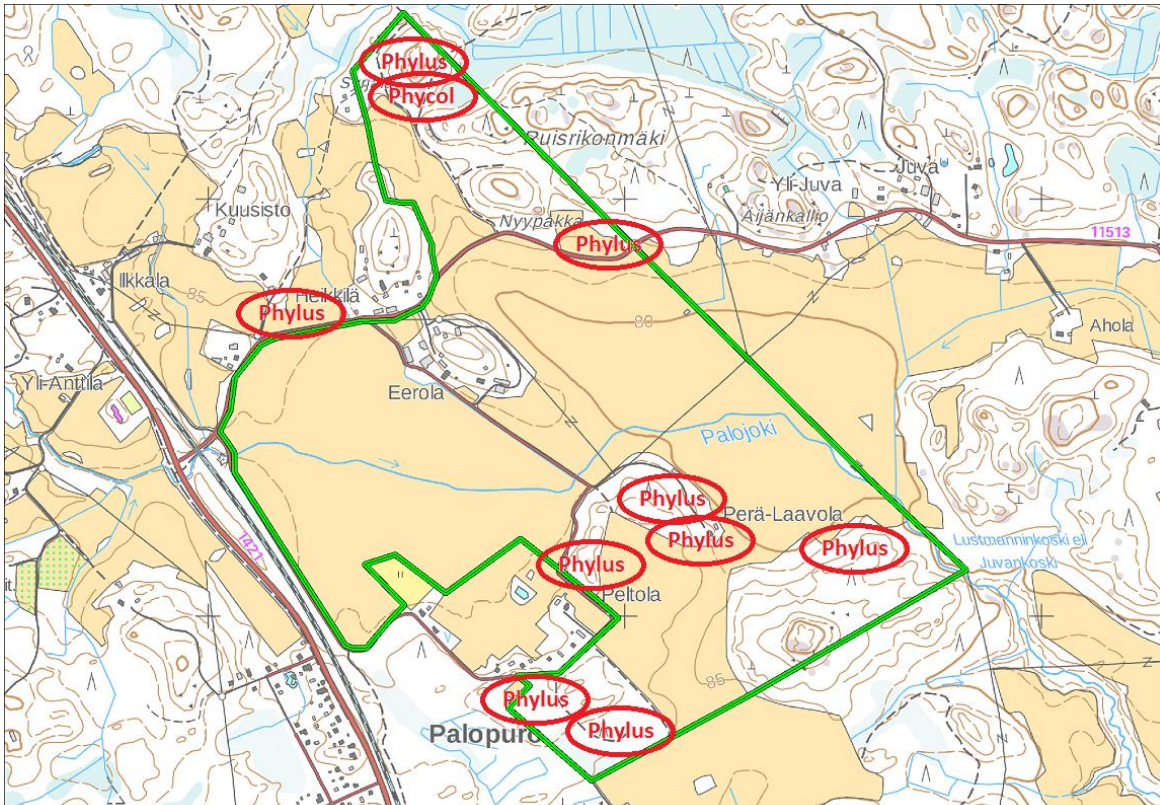
Sylbor = lehtokerttu **Sylatr** = mustapääkerttu

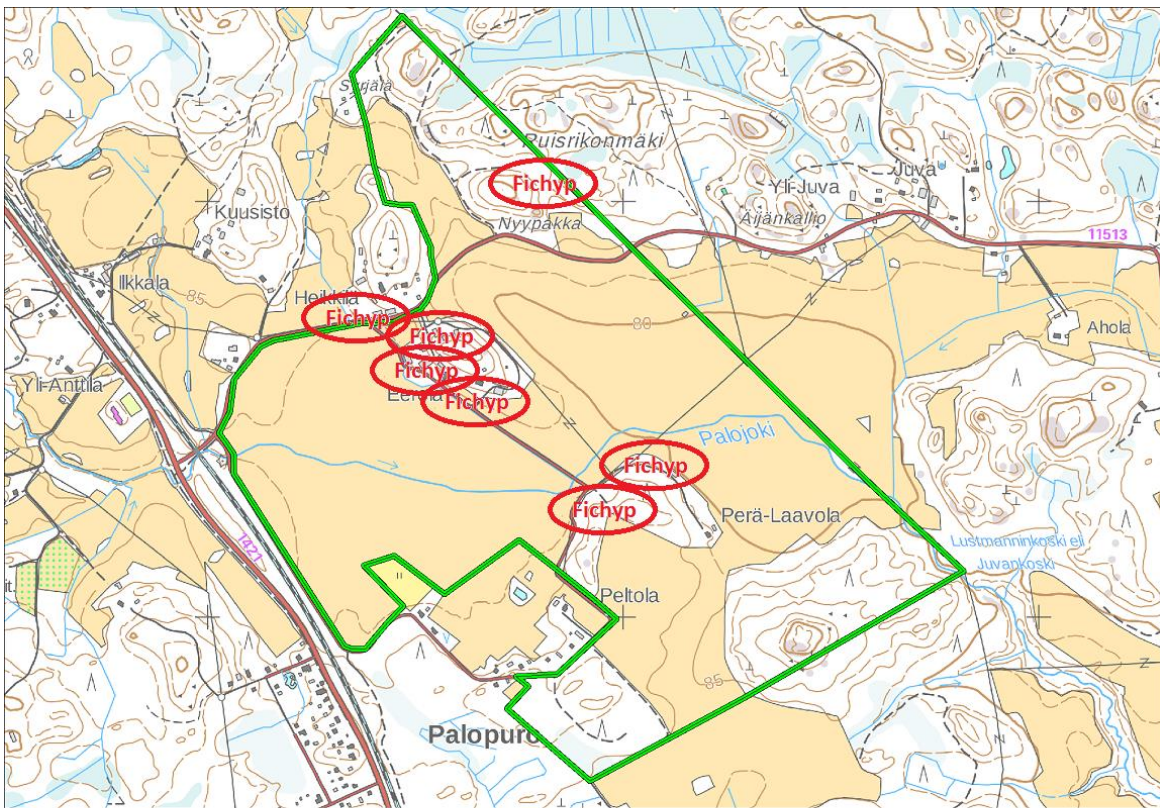
Sylcom = pensaskerttu

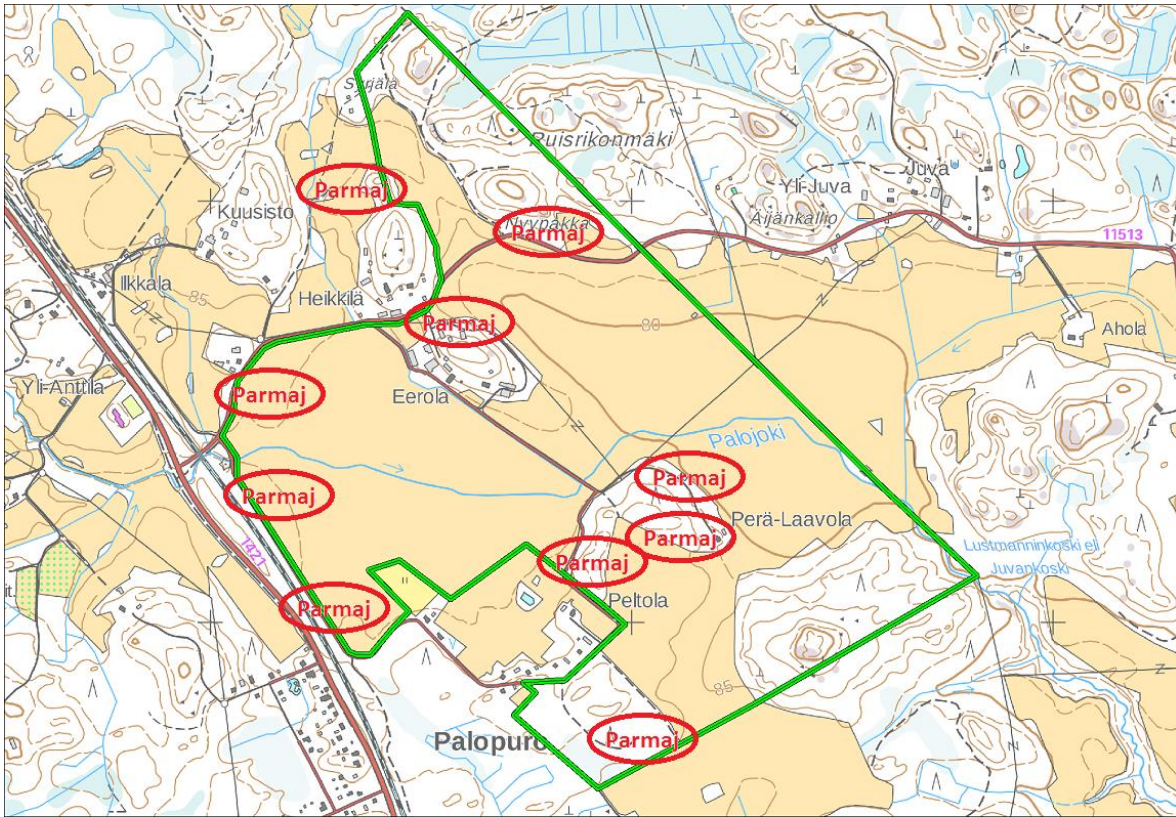
Acrsch = ruokokerttunen **Acrdum** = viitakerttunen

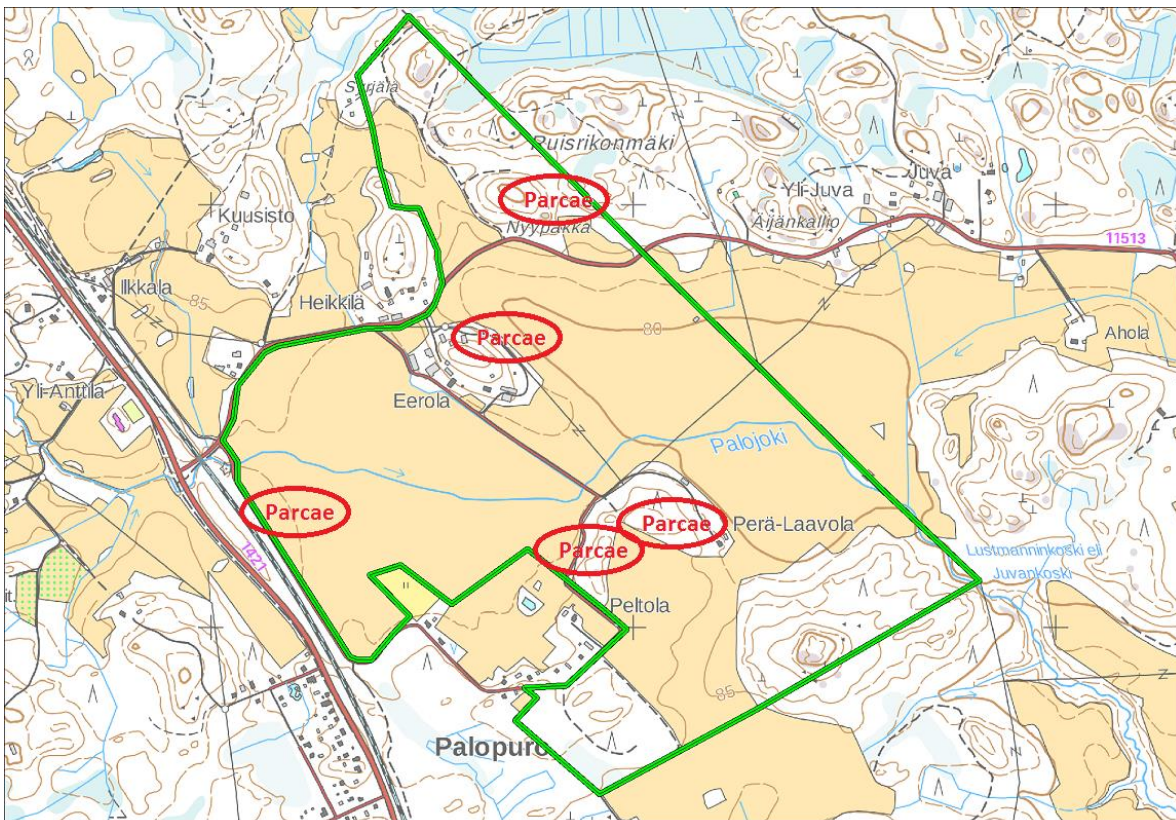
Phylus = pajulintu **Phycol** = tiltalti

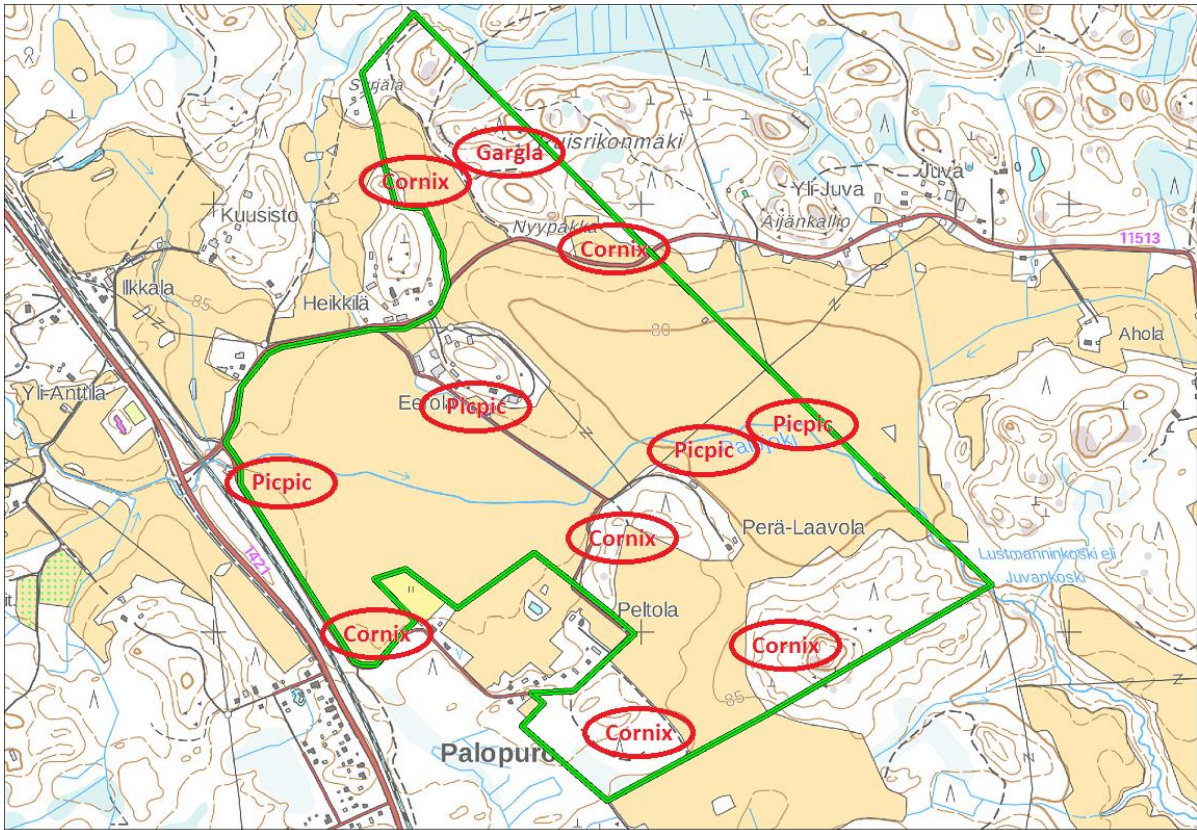
Fichyp = kirjosiippo

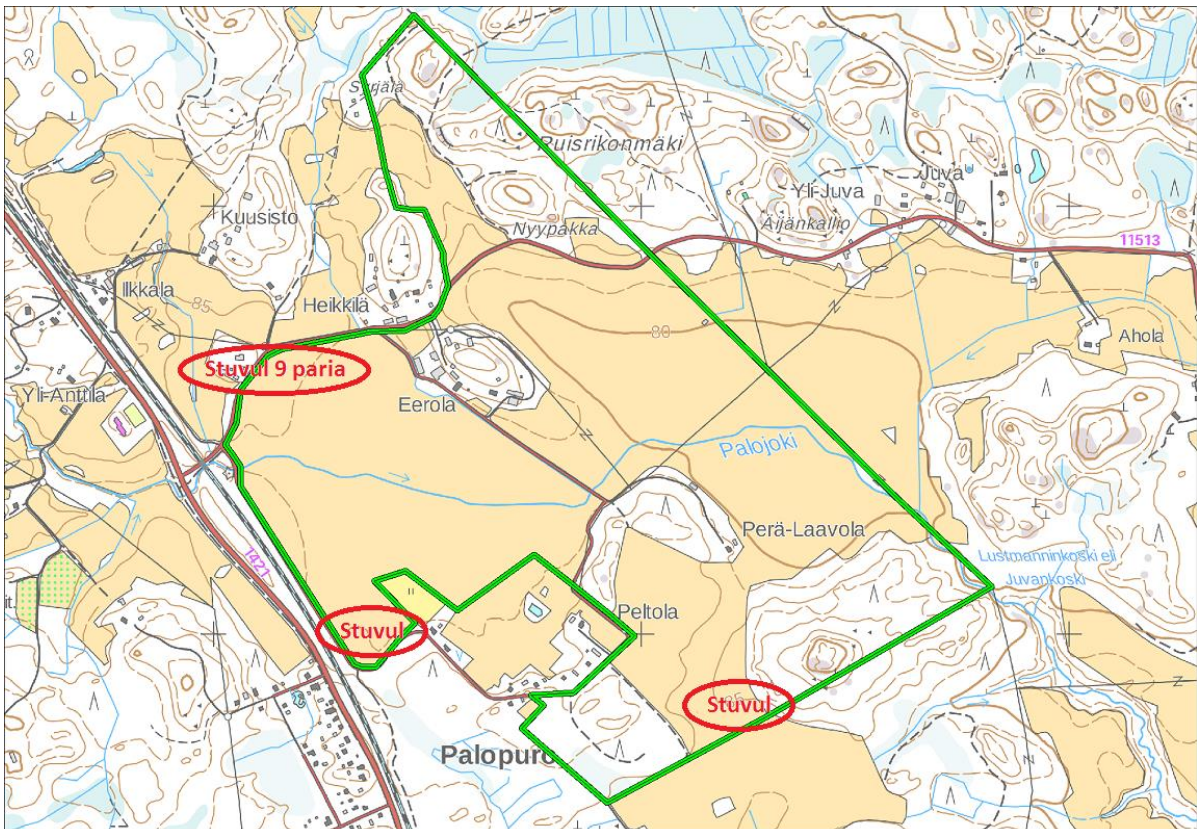
Parmaj = talitiainen

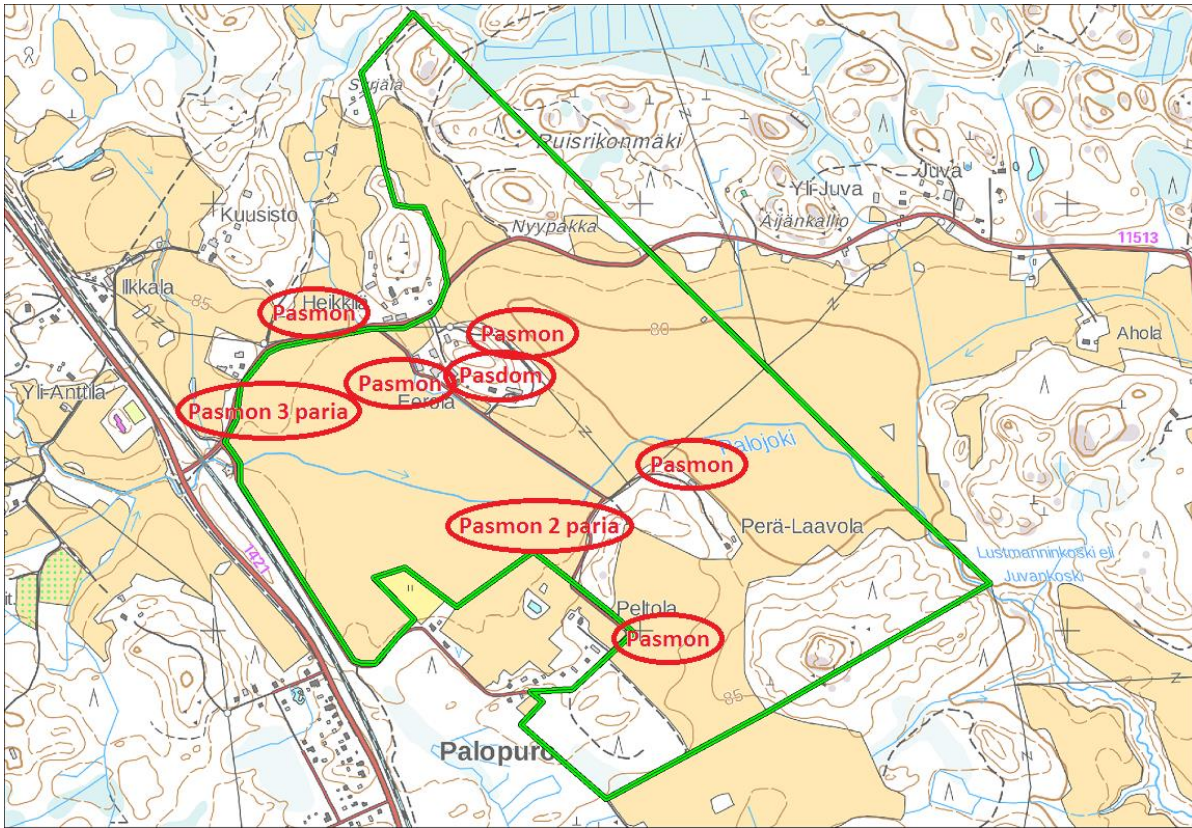
Parcae = sinitäinen

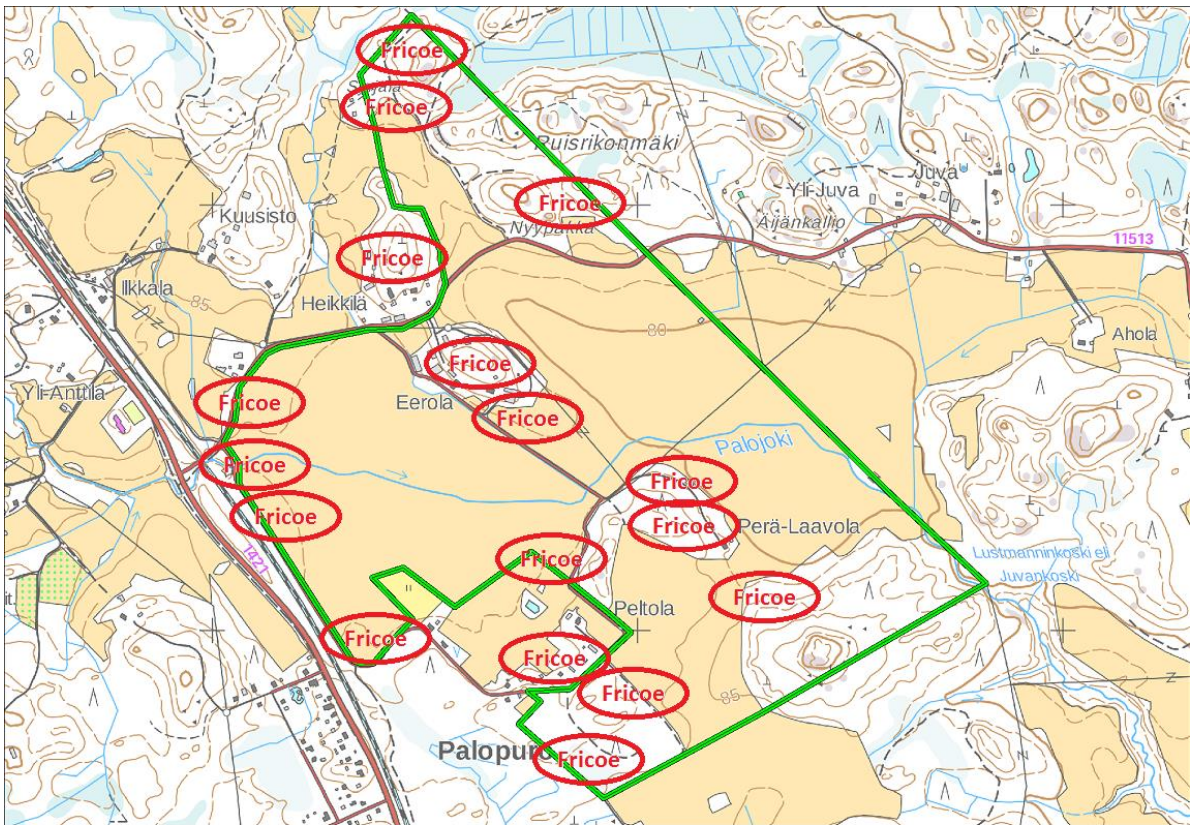
Cornix = varis **Picpic** = harakka **Gargla** = närhi

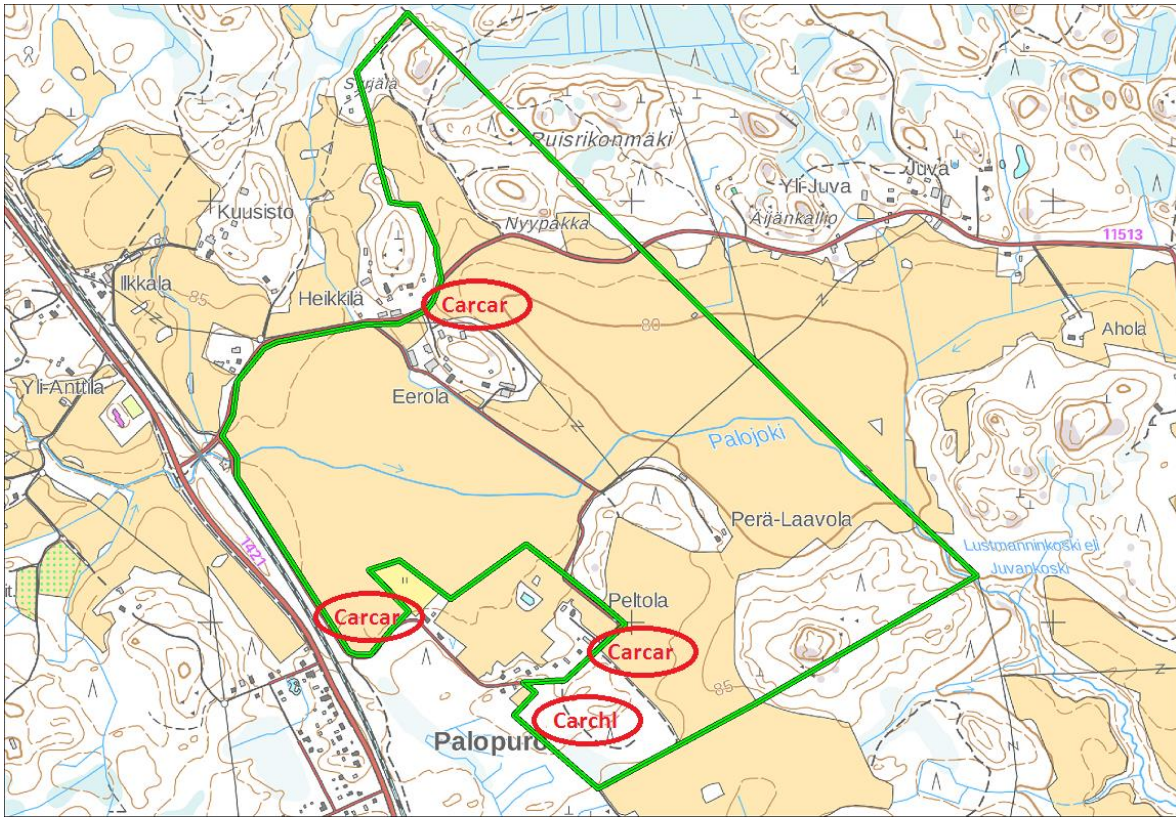
Stuvul = kottarainen **Stuvul 9 paria**

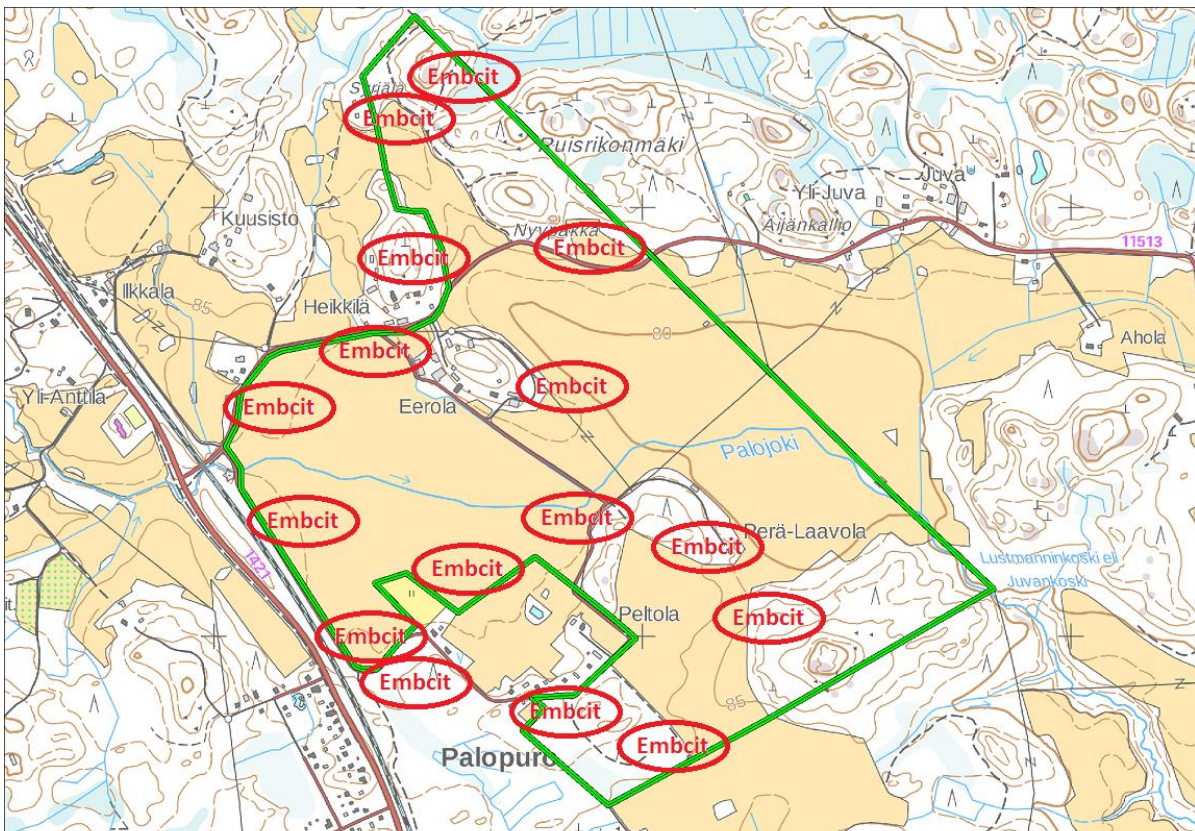
Pasmon = pikkuarvunen **Pasdom** = varvunen

Fricoe = peippo

Carcar = tikli **Carchl** = viherpeippo

Embcit = keltasirkku